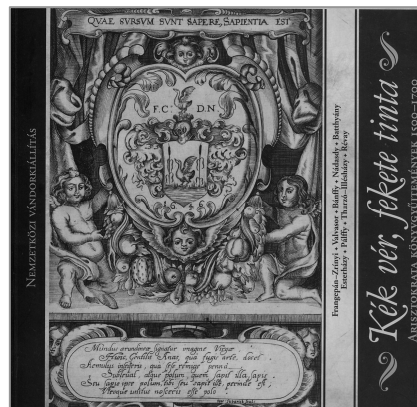

RECENZII, NOTE DE LECTURĂ

Kék vér, fekete tinta. Arisztokrata könyvgyűjtemények 1500-1700, Nemzetközi vándorkiállítás, Zagreb, Bratislava, Martin, Budapest, Burg Forchtenstein, 2005 ősz-2007 ősz, felelős kiadó Monok István, Debrecen, Alföldi Nyomda, s.a., 179 p.

Publicația prezentată prin această notă de lectură este un catalog de expoziție internațională itinerantă de carte. Într-o haină grafică elegantă, în cinci versiuni diferite, în limbile maghiară, engleză, croată, germană și slovacă, catalogul este rezultatul unei colaborări interbibliotecare coordonate de Biblioteca Széchényi din Budapesta. Principalii colaboratori au fost coopțați de la bibliotecile naționale universitare ale Ungariei, Slovaciei, Austriei și Croației, ori de la arhive și colecții de carte aparținând unor castele și muzee din aceleași țări.

Scopul inițiatorului, Országos Széchényi Könyvtár, și al directorului general al acesteia, Monok István, a fost aducerea în discuție a problemei peregrinării ideilor exprimate în cărți, o mai veche realitate a culturii europene. Expoziția și catalogul, cu un nume sugestiv (*Kék vér, fekete tinta – „Sânge albastru, cerneală neagră”*), au avut în vedere valorificarea fondurilor de carte ale bibliotecilor invitate la colaborare, în care au intrat, ca urmare a evoluției istorice, colecții de carte nobiliare. După cum observă în introducere Monok István, aceste familii (croate, maghiare, austriece, slovene sau slovace) nu s-au gândit desigur că ar putea deveni subiect de istorie, împreună cu bibliotecile lor. Ele au făcut parte din aristocrația europeană, susținând școli, patronând biserici și tipografii. Textele introductive ale volumului sunt semnate de Monok István, Josip Stipanov, directorul Bibliotecii Naționale și Universitare Croate, Dušan Katuščák, directorul Bibliotecii Naționale Slovace și Esterházy Melinda.

La organizarea expoziției și alcătuirea catalogului au colaborat, cu diverse contribuții, Ivan Kosić (*Bibliotheca Zriniana*), Vladimir Magić („Biblioteca lui Janez Vajkard Valvasor”), Monok István („Curtea din Lindava de Jos a familiei Bánffy și instruirea prin carte”; „Curtea din Sárovar și Pottendorf a familiei Nádasdy și instruirea prin carte”; „Curtea din Nemetújvár a familiei Batthyany și instruirea prin carte”), Stefan Körner (*Bibliotheca Esterházyana*), Eva Frimmová („Biblioteca lui Pálffy”), Helena Saktorová („Biblioteca Palatinului Gheorghe Thurzo și a familiei Illésházy”), Klára Komorová („Biblioteca familiei Révay din Sklabiňa”).

Catalogul mai cuprinde câte un scurt istoric al fiecărei biblioteci intrate în atenția editorilor, iar fiecare carte expusă în expoziție este prezentă printr-o pagină reprezentativă facsimilată, însoțită de explicații amănunțite. În cele mai multe cazuri, între piesele expuse se află și una sau mai multe gravuri contemporane, reprezentându-i pe membrii familiilor evocate.

Realizat pe o hârtie asortată, cu facsimilele de foarte bună calitate, catalogul conține și un indice al numelor de familii menționate în text, în traducere maghiară, germană, slovacă, și o concordanță a toponimelor din texte, în limbile maghiară, germană, slovacă, croată și latină. Expoziția prezentată prin catalog a fost itinerată la Zagreb, Bratislava, Martin, Budapesta și Burg Forchtenstein, între primăvara anului 2005 și primăvara anului 2007, ea constituindu-se într-o manifestare culturală care a reunit oameni și instituții, în efortul comun de valorificare a moștenirii intelectuale europene.

Eva Mârza

Florian Dudaș, *Vechile tipărituri românești din Țara Bihorului*, vol I și II, Timișoara, Editura de Vest, 2007, 499 și 556 p.

În toamna anului trecut a apărut la Editura de Vest din Timișoara, cartea domnului cercetător Florian Dudaș, *Vechile tipărituri românești din Țara Bihorului*, volumul I și II. În prefața primului volum, autorul face o scurtă introducere a demersului său științific din ultimele trei decenii. Volumele de față constituie rezultatul cercetării domniei sale care s-au concretizat într-un *corpus*, ce încadrează cronologic perioada 1536-1760, pentru primul volum, și 1760-1830, pentru cel de-al doilea.

Lucrarea surprinde, pe parcursul a peste 1000 de pagini, mai mult de 3470 exemplare, numite de autor, în chiar titlul lucrării, *tipărituri românești*. Fără a face abstracție de efortul depus în cercetarea și publicarea monumentalei lucrări, autorul mărturisește în aceeași prefață că „odată tipărit, Corpusul de față îngăduie (evident împreună cu cel al vechilor manuscrise românești) elaborarea sintezei privind nu doar cartea veche românească în Țara Bihorului, ci și coordonatele culturii românești pe aceste meleaguri, în speță începuturile, biruința și afirmarea scrisului românesc în Țara Crișurilor”¹.

După părerea noastră, titlul lucrării nu evidențiază suficient tipăriturile analizate și cercetate, pentru că lucrarea cuprinde și tipărituri slavone (vezi *Minei praznicar slavon*, Veneția, 1536-1538²), rutene (vezi *Liturghier*, Kiev, 1629³), chiar dacă la acestea au contribuit învățați români, cum au fost ieromonahul Moise sau mitropolitul cărturar Petru Movilă. Un titlu care ar fi încadrat și definit mai bine lucrarea domnului Dudaș, ar fi fost *Vechi tipărituri ale românilor din* Acest titlu ar fi scos în evidență evoluția culturală și culturală a Bisericii românilor din teritoriul Crișanei, de la tipăriturile slavone la tipăriturile românești cu caractere chirilice și apoi la cele scrise cu grafie latină, pentru că ele au aparținut și s-au folosit în Biserica românilor. De altfel, cercetând bibliografia de specialitate, am remarcat multe studii de carte veche românească ce au titluri care – spunem noi – introduc forțat termenul de *românesc*, *românească*, *românești*, pentru că descriu tipărituri care nu au fost nici măcar tipărite de români, sau într-o tipografie de pe teritoriul geografic locuit de români.

Cele două volume completează seria de studii și cărți pe care autorul le-a elaborat de-a lungul carierei sale științifice. În primul volum, autorul surprinde și înca-

¹ Florian Dudaș, *Vechile tipărituri românești din Țara Bihorului*, vol I, Timișoara, Editura de Vest, 2007, p. 7.

² *Ibidem*, p. 9.

³ *Ibidem*, p. 33.